

KRITÉRIA ZPŮSOBILOSTI K DÁRCOVSTVÍ KRVE

Způsobilost dárce krve a jejích složek posuzuje lékař při splnění základních předpokladů k dárcovství a to na základě rozboru anamnézy, základního lékařského vyšetření a laboratorního vyšetření.

Darovat krev v ČR může každá zdravá osoba ve věku 18 - 65 let, jako prvodárci se přijímají osoby do 60ti let.

Podle současných pravidel platných v EU mohou ženy darovat plnou krev nejvýše 4 x do roka a muži 5 x do roka, nejkratší interval mezi odběry je 8 týdnů. Jeden odběr plné krve činí 450 ml.

Co se týče odběrů plazmy metodou plazmaferézy, tak zde pro výběr dárců platí stejná pravidla jako pro dárce plné krve, rozdílná je pouze četnost odběrů, která se řídí celkovým objemem odebrané plazmy za rok, tj. max. 15 l plazmy za rok. Při jednom odběru se odebírá 500 - 800 ml plazmy.

Pro odběry buněk na separátoru, jmenovitě krevních destiček, platí stejná pravidla jako pro dárce plné krve, rozdílná je pouze četnost odběrů, která se řídí potřebami transfúzního oddělení .

REŽIM PŘED ODBĚREM

Před odběrem krve nebo jejích složek není vhodné 24 hodin předem pít ve větším množství alkohol, jíst tučná jídla, kouřit. Dále také není vhodná ani velká fyzická námaha (sportovní výkon, noční směna apod.).

Nedoporučuje se jít k odběru nalačno, např. ráno je dobrá lehká netučná snídaně a dostatek tekutin.

K odběru je nutné přinést s sebou průkaz totožnosti s fotografií, prvodárci legitimaci zdravotní pojišťovny, opakovaní dárce legitimaci dárce krve.

POSTUP PŘI DAROVÁNÍ KRVE

Registrace

Dárce, který se dostaví k odběru krve na transfúzní oddělení, si v šatně odloží svrchní oděv a zaregistruje se v evidenci dárců. Pokud dosud krev nedaroval (nebo nedaroval na dotyčné transfúzní stanici), je mu zavedena karta a je zadán do počítačového systému. Je mu předán číselně označený "DOTAZNÍK PRO DÁRCE KRVE".

Odběr kontrolního vzorku

V dalším kroku se dárce podrobí základnímu laboratornímu vyšetření - je mu proveden odběr ze žíly na vyšetření krevního obrazu (kontroluje se zejména hodnota červeného krevního barviva - hemoglobinu).

Vyplnění a podepsání "DOTAZNÍKU PRO DÁRCE KRVE"

Dárce musí vyplnit a podepsat tzv. "DOTAZNÍK PRO DÁRCE KRVE" /obdržel při registraci/ tj. že souhlasí s provedením odběru, s předepsanými vyšetřeními, že byl o celé proceduře řádně poučen a že souhlasí s tím, aby byl zařazen do národního registru dárců krve. Dále dárce potvrzuje, že nepatří mezi osoby s rizikovým chováním vzhledem k nákaze a přenosu infekčních onemocnění, zejména AIDS (tj. provozování prostituce, narkomanie, homosexualita a pod.).

Vyšetření u lékaře před odběrem

Po vyhotovení výsledků laboratorních testů z kontrolního odběru jsou dárce zváni na vyšetření lékařem, který dárce změří tlak a provede základní běžné vyšetření, zhodnotí vyplněný "DOTAZNÍK PRO DÁRCE KRVE", tj. anamnézu. Je-li dárce způsobilý, poznamená to lékař do počítače a dárce může být odebrán. V opačném případě je též proveden záznam a lékař dárce doporučí další postup a informuje jej, jsou-li důvody vyřazení trvalé nebo dočasné a za jakých podmínek bude moci eventuálně krev v budoucnu darovat.

V době čekání na laboratorní výsledky a odběry je dárčům podáváno malé občerstvení, čaj, pečivo, marmeláda. Jinak platí zásada, že na odběry by neměli dárči chodit nalačno, zejména ráno je vhodná lehká snídaně a dostatečný příjem tekutin.

Odběr plné krve v odběrovém boxe

Vlastní odběr pak provádí zdravotní sestry v odběrovém boxe. Odběry se provádí do jednorázových plastových vaků. Jedná se o celé systémy troj- nebo čtyř- vaků, které jsou navzájem propojeny hadičkami a hadička vedoucí od odběrového vaku je zakončena jehlou. Tak je zaručeno, že celý proces odběru a zpracování krve se děje tzv. uzavřeným způsobem, kde jediný kontakt ze zevního prostředí je vpich jehly do žíly dárce. Není nutné se obávat rizika nákazy dárce během odběru !

SPECIÁLNÍ ODBĚRY NA HTO CHOMUTOV

Na našem oddělení se provádějí i speciální odběry na separátorech tzv. aferézy.

Aferézami je možné odebírat samotnou lidskou plazmu (tzv. plazmaferéza), krevní destičky - trombocyty (tzv. trombocytaferéza). Původně se tyto odběry prováděly pouze tzv. manuálním způsobem, tj. opakovanými odběry plné krve od dárce s následnou centrifugací, odstraněním příslušné složky a navrácením zbylé krve zpět dárci. V 90 letech byly zavedeny přístrojové odběry pomocí separátorů krevních komponent..

OCEŇOVÁNÍ DÁRCŮ KRVE

Za 1. odběr je udělen odznak "kapka krve", za 10 odběrů bronzová plaketa prof. Janského, za 20 odběrů stříbrná plaketa a za 40 odběrů zlatá plaketa. Dále jsou udělovány zlaté kříže III. stupně za 80 odběrů, II. stupně za 120 odběrů a I. stupně za 160 odběrů.



Odznak "kapka krve"



Bronzová a stříbrná plaketa Dr. Janského



Držitelům **Zlaté plakety Dr. Janského** držitelům poskytuje Dopravní podnik měst Chomutova a Jirkova slevu na jízdném



Zlatý kříž III, II, I.stupně

Jako jeden odběr se od roku 1998 počítá shodně kterýkoli bezplatný odběr krve nebo jejích složek, tj. odběr plné krve, stejně jako odběr plazmy nebo krevních destiček.

Dárce krve oceňuje Český červený a kříž a to vždy územní spolek podle bydliště dárce. Dárce krve naši transfúzní stanice oceňuje OS ČČK Chomutov.

PRÁVNÍ NORMY V SOUVISLOSTI S DÁRCOVSTVÍM KRVE

Zákoník práce - Zák. 262/2006 Sb.
Část VIII.

Překážky v práci

Díl 2

Překážky v práci z důvodu obecného zájmu:

Hlava I: Překážky v práci na straně zaměstnance

§ 203 Jiné úkony v obecném zájmu

(2) Pracovní volno pro jiný úkon v obecném zájmu zaměstnanci

d) k činnosti dárce při odběru krve a při aferéze; přísluší pracovní volno s náhradou mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku za dobu cesty k odběru, odběru, cesty zpět a zotavení po odběru, pokud tyto skutečnosti zasahují do pracovní doby v rámci 24 hodin od nástupu cesty k odběru. Pokud na cestu k odběru, na odběr a cestu zpět nestačí 24 hodin, poskytuje se pracovní volno s náhradou mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku za prokázanou nezbytně nutnou další dobu, pokud zasahuje do pracovní doby. Nedojde-li k odběru, poskytuje se pracovní volno s náhradou mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku jen za prokázanou nezbytně nutnou dobu nepřítomnosti v práci.

Hlava II: Společné ustanovení o překážkách v práci na straně zaměstnance

§ 206

(1) Je-li překážka v práci zaměstnanci předem známa, musí včas požádat zaměstnavatele o poskytnutí pracovního volna. Jinak zaměstnanec uvědomí zaměstnavatele překážce a o předpokládané době jejího trvání bez zbytečného průtahy.

(2) Překážku v práci je zaměstnanec povinen prokázat zaměstnavateli. Ke splnění povinnosti podle věty první jsou právnické a fyzické osoby povinny poskytnout zaměstnanci potřebnou součinnost.

(3) Náhrada mzdy nebo platu zaměstnanci nepřísluší, jestliže neomluveně zameškal převážnou část směny v kalendářním měsíci, kdy mu bylo poskytnuto pracovní volno, nebo jestliže se po skončení pracovního volna bez vážného důvodu včas nevrátí do práce. Neomluvená zameškání kratších částí jednotlivých směn se počítají.

(4) Jestliže je podle zvláštního právního předpisu zaměstnanec uvolněn pro překážku v práci z důvodu obecného zájmu, je právnická nebo fyzická osoba, pro kterou byl zaměstnanec činný, popřípadě z jejíhož podnětu byl uvolněn, povinna uhradit zaměstnavateli, u něhož byl zaměstnanec v době uvolnění v pracovním poměru, náhradu mzdy nebo platu, která byla zaměstnanci poskytnuta, pokud se s touto právnickou nebo fyzickou osobou nedohodl na upuštění od úhrady.

(5) Podle odstavce 4 se hradí náhrada mzdy nebo platu, kterou uvolňující zaměstnavatel poskytl podle tohoto zákona (§ 351 až 362); neuhrazuje se náhrada mzdy nebo platu nad rozsah stanovený tímto zákonem.

Nezdanitelná část základu daně

(8) Od základu daně lze odečíst hodnotu darů poskytnutých obcím a právnickým osobám se sídlem na území ČR na financování vědy a vzdělání, výzkumných a vývojových účelů, kultury, školství, na policii, na požární ochranu, na podporu a ochranu mládeže, na ochranu zvířat, na účely sociální, zdravotnické a ekologické, humanitární, charitativní, náboženské pro registrované církve a náboženské společnosti, tělovýchovné a sportovní, a fyzickým osobám s bydlištěm na území ČR provozujícím školská a zdravotnická zařízení a zařízení na ochranu opuštěných zvířat nebo ohrožených druhů zvířat, na financování těchto zařízení, pokud úhrnná hodnota darů ve zdaňovacím období přesáhne 2% ze základu daně anebo činí alespoň 1000 Kč. V úhrnu lze odečíst nejvýše 10% ze základu daně. Jako dar na zdravotnické účely se hodnota jednoho odběru krve bezpříspěvkového dárce oceňuje částkou 2000 Kč.